

PM 2013: RVII (Dnr 326-1832/2011)

Rätt till heminstruktör för syn- och hörselskadade i hela Stockholm

Skrivelse av Stefan Nilsson (MP)

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Skrivelse av Stefan Nilsson (MP) om ”Rätt till heminstruktör för syn- och hörselskadade i hela Stockholm” anses besvarad med vad som sägs i promemorian.

Föredragande borgarrådet Marie Ljungberg Schött anför följande.

Ärendet

Stefan Nilsson (MP) har i en skrivelse den 9 september 2011 föreslagit ett antal förändringar i riktlinjerna för när personer med funktionsnedsättning kan få heminstruktör.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd och kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor.

Stadsledningskontoret anser att heminstruktörens insatser är viktiga och betydelsefulla. Deras särskilda kompetens och stöd bidrar till att personer med syn- och/eller hörselnedsättningar kan leva ett aktivt och självständigt liv. Stadsledningskontoret anser att det är viktigt att staden har en likställighet och en tydlighet när det gäller heminstruktörer.

Socialnämnden anser att det finns olikheter mellan stadsdelsnämnderna när det gäller tillgängligheten till heminstruktör till exempel vilken åldersgrupp som får tillgång till insatsen och om heminstruktören vänder sig till såväl syn- som hörselskadade eller bara en av funktionsnedsättningarna. Det är angeläget att det råder likställighet över staden och gemensamma riktlinjer är ett medel att nå dit.

Bromma stadsdelsnämnd anser att alla människor ska ha en möjlighet att leva ett självständigt liv utifrån var och ens förutsättningar. Att få tillgång till syn- och hörselhjälpmedel och stöd för att sköta sitt hjälpmedel är viktigt för att kunna vara självständig och delta i samhällslivet som alla andra.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd anser att heminstruktörens insatser är viktiga och betydelsefulla. Det är viktigt att det finns en likställighet i staden, så att personer med syn- och/eller hörselnedsättning ges samma möjligheter till stöd och hjälp av heminstruktör.

Kungsholmens stadsdelsnämnd anser att det är viktigt att alla medborgare i staden har samma rätt till insatser. Nämndens uppfattning är att det därför vore positivt med en översyn av riktlinjerna.

Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor anser att det är positivt att man tar ett helhetsgrepp om frågan. Rådet hoppas på att översynen påbörjas snart och att berörda organisationer får delta i arbetet samt att arbetet blir klart så fort som möjligt.

Mina synpunkter

Stockholm ska vara en stad för alla. I visionen om ett "Stockholm i världsklass" är Stockholm en tillgänglig och trygg plats utan sociala och fysiska hinder. Det är viktigt att personer med funktionsnedsättningar får det stöd de behöver och att de så långt det är möjligt kan leva på samma villkor som andra. Heminstruktörerna har en viktig roll för att möjliggöra detta och rätten att få heminstruktör ska vara likvärdig över staden. I budget 2012 fick kommunstyrelsen i uppdrag att utreda den organisatoriska placeringen av heminstruktörer. Denna utredning har resulterat i en omorganisation, som trädde i kraft vid årsskiftet 2012/13, som innebär att heminstruktörerna organiseras i tre regioner. Den nya organisationen leder till en ökad samsyn och likställdhet över staden. För heminstruktörernas del kommer graden av ensamarbete att minska, möjligheterna till ett kollegialt samarbete att öka och möjligheterna att specialisera sig blir större, vilket leder till högre kvalitet på heminstruktörernas tjänster. Det är viktigt att även boende på vård- och omsorgsboenden får stöd av heminstruktörer. Medarbetare på boendena ska ombesörja att de äldre får samtliga av sina behov tillgodosedda. I det nya förslaget kommer även personer över 20 år att få rätt till hjälp från heminstruktörerna vad gäller hjälpmedel för syn- och hörselnedsättningar.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Skrivelse av Stefan Nilsson (MP) om "Rätt till heminstruktör för syn- och hörselskadade i hela Stockholm" anses besvarad med vad som sägs i promemorian.

Stockholm den 24 januari 2013

MARIE LJUNGBERG SCHÖTT

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Skrivelse (9/9) av Stefan Nilsson (MP) om rätt till heminstruktör för syn- och hörselskadade i hela Stockholm.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet Daniel Helldén (MP) enligt följande.

Jag föreslår borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta

1. bifalla förslagen i skrivelsen
2. också säga följande

Miljöpartiet har drivit på för att det ska tas fram nya riktlinjer som tydligt talar om när personer med syn- och/eller hörselnedsättningar har rätt till hjälp av heminstruktör. Det är inte rimligt att det i några stadsdelar, men inte i andra, har funnits åldersgränser så att personer under 65 år inte haft rätt till insats. Likaså har det i vissa stadsdelar varit en begränsning så att personer med enbart hörselnedsättning inte inkluderats i rätten att kunna få heminstruktör.

Miljöpartiet välkomnar därför att åldersgränserna nu tas bort så att även personer under 65 år kan omfattas, och att både personer med synnedsättning, hörselnedsättning och kombinationer av dessa två kan ha rätt till heminstruktör. Detta kommer att leda till mer likvärdiga bedömningar över staden.

Det som fortfarande behöver göras tydligt är att boende i vård- och omsorgsboende ska kunna omfattas av rätten till heminstruktör, inte enbart att heminstruktörens arbetsuppgifter där i huvudsak ska handla om att utbilda och informera personal.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av Åsa Jernberg och Stefan Nilsson (båda MP) med hänvisning till reservationen av (MP) i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av Ann-Margarethe Livh (V) enligt följande.

Vi välkomnar att personer i alla stadsdelsnämnder från 20 års ålder äntligen får rätt till stöd och hjälp från heminstruktörer och att service ska ges till både syn- och hörselskadade. Även personer som bor på vård- och omsorgsboende ska ha rätt till individuellt stöd av heminstruktör, och vi noterar att föredragande borgarrådet verkar ha samma uppfattning. För att inga tvivel ska råda om saken borde det tillföras i berörda riktlinjer.

ÄRENDET

I skrivelsen ”Om rätt till heminstruktör för syn- och hörselskadade i hela Stockholm” framhåller Stefan Nilsson (MP) att det i ett modernt samhälle ska vara en självklarhet att personer med funktionsnedsättningar kan leva under så jämlika förutsättningar som möjligt. Han lyfter fram vikten av heminstruktörernas arbete och deras stöd och insatser till personer med syn- och/eller hörselnedsättningar. Deras insatser är billiga för kommunen och mycket värdefulla och uppskattade av de berörda. Skribenten menar vidare att ett problem är att stadsdelsnämnderna har mycket olika regler för vilka som får hjälpen.

Mot bakgrund av detta föreslår Stefan Nilsson (MP) kommunstyrelsen besluta följande:

- Att det ska tas fram nya riktlinjer som tydligt talar om när personer med syn- och/eller hörselnedsättningar har rätt till hjälp av heminstruktör
- Att även boende på vård- och omsorgsboenden har rätt till insatsen
- Att även personer under 65 år har rätt till insatsen
- Att även personer med enbart hörselnedsättningar har rätt till insatsen

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd och kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 19 december 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser liksom skribenten att heminstruktörens insatser är viktiga och betydelsefulla. Deras särskilda kompetens och stöd bidrar till att personer med syn- och/eller hörselnedsättningar kan leva ett aktivt och självständigt liv. Stadsledningskontoret anser att det är viktigt att staden har en likställighet och en tydlighet när det gäller heminstruktörer. Även om flertalet stadsdelsnämnder ger rätt till heminstruktör oavsett ålder och boendeform bör det inte finnas avgörande skillnader i vilket stöd som ges beroende av var i staden man bor.

Författaren av skrivelsen föreslår att nya riktlinjer ska tas fram för när en person med hörsel och/eller synnedsättningar har rätt till heminstruktör. Även om det inte finns några stadsövergripande riktlinjer idag så finns i staden en mål- och ansvarsbeskrivning för heminstruktörer som är utarbetad i samverkan med de fackliga organisationerna.

I budget 2011 fick stadsdelsnämnderna i uppdrag att hitta nya samarbetsformer för framför allt verksamheter med hög specialiseringsgrad och få medarbetare. Heminstruktörer var ett område där ett ökat samarbete eller en förändring av organisation ansågs vara lämplig. I budget 2012 har Kommunstyrelsen fått i uppdrag att utreda heminstruktörernas organisatoriska placering, där centralisering till en nämnd eller regionalisering ska prövas. Ett ökat samarbete, i vilken form det än sker, bör öka samsynen på heminstruktörernas roll och uppgifter. Stadsledningskontoret avvaktar resultatet av utredningen innan ställning tas till heminstruktörernas roll och uppgifter i staden.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 15 december 2011 följande.

1. Socialnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som svar på remissen.
2. Socialnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av ledamoten Stefan Nilsson m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 10 oktober 2011 har i huvudsak följande lydelse.

En heminstruktör har till uppgift att ge hjälp till självhjälp och stödja förmågan hos personer med syn- och/eller hörselskador att klara eget boende och i övrigt leva ett så normalt liv som möjligt. I heminstruktörens arbete ingår att utarbeta former för anpassning i det dagliga livet. Målet är att den enskilde efter träning ska klara ett mer självständigt liv. Efter träning tillsammans med heminstruktören kan den enskilde i många fall lära sig behärska olika sysslor som han eller hon har svårt med.

Förvaltningen kan konstatera att det finns olikheter mellan stadsdelsnämnderna när det gäller tillgängligheten till heminstruktör t ex vilken åldersgrupp som får tillgång till insatsen och om heminstruktören vänder sig till såväl syn- som hörselskadade eller bara en av funktionsnedsättningarna. Det är angeläget att det råder likställdhet över staden och gemensamma riktlinjer är ett medel att nå dit.

Förvaltningen vill dock avvakta med förslag i frågan med hänvisning till det uppdrag kommunstyrelsen fått i budget 2012. Under första halvåret 2012 ska organisationen för heminstruktörerna utredas. Centralisering till en nämnd eller regionalisering ska prövas. Därefter ska förändringen implementeras.

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 15 december 2011 att godkänna förvaltningens svar på remissen och överlämna det till kommunstyrelsen.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 1 december 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att alla människor ska ha en möjlighet att leva ett självständigt liv utifrån var och ens förutsättning. Att få tillgång till syn- och hörselhjälpmedel och stöd för att sköta sitt hjälpmedel är viktigt för att kunna vara självständig och delta i samhällslivet som alla andra.

Förvaltningen har två heminstruktörer inom äldreomsorgen som även ger stöd och hjälp till yngre personer vid behov.

Förvaltningen anser att det är viktigt att staden har en likställighet och en tydlighet när det gäller heminstruktörer. Vilket stöd och vilken hjälp man får som enskild medborgare ska inte vara beroende av var i staden man bor.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 november 2011 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som sitt svar på remissen till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av vice ordföranden Eva Fagerhem m.fl. (S), ledamöterna Johan Faxér m.fl. (MP) och Carita Stenbacka Tenezakis (V), *bilaga 1*.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 24 oktober 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser liksom skribenten att heminstruktörens insatser är viktiga och betydelsefulla. Deras särskilda kompetens och deras stöd bidrar till att personer med syn- och/eller hörselnedsättningar kan leva en aktivt och självständigt liv. Det är viktigt att det finns en likställighet i staden, så att personer med syn- och/eller hörselnedsättning ges samma möjligheter till stöd och hjälp av heminstruktör.

Förvaltningen bedömer att Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd väl uppfyller de förslag som tas upp i skrivelsen. I stadsdelen finns det två heminstruktörer som båda har kompetens att ge stöd till personer med syn- och/eller hörselnedsättningar. Bl.a. erbjuds hembesök med individuell träning, rådgivning, information samt stöd vid kontakt med syn- och hörselkliniker.

Heminstruktörerna genomför besök till vuxna personer från 20 år och oavsett boendeform. Brukare/kunder finns övervägande inom äldreomsorgen och heminstruktörerna har öppna mottagningar på servicehusen Fruängsgården, Axelsberg och Trekanten och träfflokaler på Hövdingagården och Antikträffen samt erbjuder gruppverksamheter. Heminstruktörernas närhet och tillgänglighet gör att brukarna snabbt kan få hjälp och stöd.

Omsorgspersonal ges utbildning i basal hantering av syn- och hörselhjälpmedel samt i bemötande av personer med syn- och/eller hörselnedsättningar.

Heminstruktörerna har ett brett kontaktnät och samverkar förutom med personal inom stadsdelen bl.a. med andra stadsdelar, privata utförare, syncentral, hörselkliniker, vårdcentraler, organisationerna Hörselskadades Riksförbund, HRF och Synskadades Riksförbund, SRF samt även finska SRF.

Samarbete med andra yrkeskategorier gör att heminstruktörerna också har möjlighet att vid behov informera och hänvisa brukarna till andra verksamheter och insatser inom stadsdelen såsom ”Fixartjänsten”, Seniorhälsan, dagsutflykter och anhörigstöd samt till andra vårdgivare och organisationer.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 15 december 2011 att överlämna tjänsteutlåtandet som sitt svar på remissen från kommunstyrelsen.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 23 november 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Inom Kungsholmens stadsdelsnämnd finns två heminstruktörer anställda på heltid. Heminstruktörerna vänder sig till medborgare med syn- och eller hörselnedsättning. Heminstruktörerna hjälper alla oavsett boendeform - ordinärt boende, på servicehus, vård- och omsorgsboende, gruppboende eller serviceboende och oavsett driftsform – egen regi, intraprenad eller

entreprenad.

Det finns inget formulerat i stadens riktlinjer för handläggning av ärenden enligt SoL och LSS inom äldreomsorgen om insatser av heminstruktör. Det finns det däremot i riktlinjer för insatser enligt LSS och insatser enligt SoL till barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning.

En mål- och ansvarsbeskrivning för heminstruktörer i Stockholms stad finns och är utarbetad i samverkan med de fackliga organisationerna. För heminstruktörer inom Kungsholmens stadsdelsområde finns en arbetsbeskrivning.

Det är viktigt att alla medborgare i staden har samma rätt till insatser. Förvaltningens uppfattning är att det därför vore positivt med en översyn av riktlinjerna. I samband med detta bör även gränsdragningen gentemot landstinget ses över när det gäller ansvaret för insatser i samband med syn- och hörselproblematik.

Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor

Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor beslutade vid sitt sammanträde den 23 januari 2012 att som svar på remissen lämna följande yttrande.

Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågors yttrande daterat den 23 januari 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Då det pågår en utredning som gäller samma fråga om Hörsel- och syninstruktör i staden, vill vi kommentera denna skrivelse med följande.

Vi tycker det är positivt att man tar ett helhets grepp om frågan då den är en mycket viktig service till de som använder den. Rådet hoppas på att översynen påbörjas snart och att berörda organisationer får delta i arbetet samt att arbetet blir klart så fort som möjligt.

RESERVATIONER M.M.

Socialnämnden

Reservation anfördes av ledamoten Stefan Nilsson m.fl. (MP) enligt följande.

1. Socialnämnden beslutar att tillstyrka förslagen i skrivelsen.
2. Socialnämnden framför också säga följande.

Det viktiga är inte organisationen för heminstruktörerna. Det som är viktigt är däremot att det finns riktlinjer, som tydligt talar om när personer med syn- och/eller hörselnedsättningar har rätt till hjälp av heminstruktör. Det måste beslutas om att även boende på vård- och omsorgsboenden kan ha rätt till insatsen, liksom personer över 65 år och personer med enbart hörselnedsättningar.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Eva Fagerhem m.fl. (S), ledamöterna Johan Faxér m.fl. (MP) och Carita Stenbacka Tenezakis (V) enligt följande.

1. Att översända förvaltningens tjänsteutlåtande som remissyttrande till kommunstyrelsen.
2. Att tillstyrka skrivelsen från Stefan Nilsson (MP).
3. Att tillägga följande.

Tanken med stadsdelsnämndsreformen har bland annat varit att de olika nämnderna ska lära sig av varandra, samtidigt som varje nämnd självständigt ska kunna utveckla sina verksamheter på bästa sätt för sina medborgare. Ibland behövs det dock lite hjälp på vägen, vilket författaren till skrivelsen uppmärksammat.

Det borde vara självklart att personer med funktionsnedsättning får den hjälp de behöver, och att de inte behandlas olika beroende på var de råkar bo. Heminstruktörernas uppgift att informera vårdpersonal och brukare om skötsel, service och uppdatering av hjälpmedel är ett mycket betydelsefullt arbete, likaså att utveckla förmågan hos personer med syn- eller hörselnedsättning att kunna leva ett så normalt liv som möjligt.

Idag leder det till att olika stadsdelar har olika regler till att denna självklara kommunala service inte finns helt utvecklad i alla stadsdelar, trots att insatsen är billig för stadsdelsförvaltningarna och trots att insatsen märkbart höjer livskvaliteten för de berörda.